

WSPÓLDZIAŁANIE W ROZWOJU NAUKOWEJ ORGANIZACJI NA TERENIE MIĘDZYNARODOWYM.

La coopération dans le développement de l'organisation scientifique sur le terrain international.

ZROZUMIENIE, jak wielkie znaczenie ma nauka organizacji dla uzdrowienia i rozwoju życia gospodarczego, zaczyna przenikać coraz głębiej do umysłów całego świata. Potrzeba podniesienia wydajności pracy i racjonalnego wykorzystania wszystkich czynników wytwórczych, staje się palącą potrzebą, którą rozumieją i odczuwają przede wszystkim ludzie, kierujący bezpośrednio temi czynnikami.

Nauka organizacji, wskazująca nowe drogi do postępu na tem polu, stała się więc przedmiotem żywej wymiany myśli, czego jaskrawym dowodem są częste zjazdy i kongresy, specjalnie poświęcone tej sprawie. Kongresy te miały z początku charakter lokalny, jak np. kongresy paryskie w 1923 i 1924 roku, zainicjowane przez Stowarzyszenie „Conférence de l'organisation Française”, i w których, prócz Francuzów, wzięli udział przedstawiciele kilku zachodnich narodów europejskich. W końcu 1923 r. powstała jednak myśl rozwinięcia tego ruchu na szerszym terenie i za inicjatywą Amerykańskiej Rady Inżynierskiej i Masarykowej Akademii Pracy został zwołany w lipcu 1924 r. w Pradze Pierwszy Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji.

Na Kongresie tym zapadła następująca uchwała:

„Delegaci, zebrani na I-ym Kongresie Międzynarodowym Naukowej Organizacji w Pradze, uznając wielką korzyść wolnej wymiany poglądów i uznając, że takie Kongresy mają duże znaczenie ekonomiczne i społeczne dla krajów, które biorą w nich udział, uchwalają co następuje“:

„Delegaci, tutaj zebrani, wyrażają życzenie, aby podobne przyszłe Kongresy odbywały się przy każdej sprzyjającej okoliczności, i proszą Masarykową Akademię Pracy i Amerykańską Radę Inżynierską, aby zaprosiły organizacje inżynierskie różnych krajów do utworzenia Komisji, mającej na celu organizowanie i prowadzenie takich zebrań w sposób, jaki ta Komisja uzna za właściwy“.

W czerwcu 1925 r. zostali zaproszeni przed-

stawiciele sfer inżynierskich różnych państw na konferencję do Pragi, w celu utworzenia stałego Komitetu Międzynarodowego w myśl powyższej uchwały.

W konferencji wzięli jednak udział przedstawiciele tylko kilku państw, a mianowicie: Polski, Włoch, Czechosłowacji, Jugosławii i Bułgarii, przyczem wyjaśniło się, że przedstawiciele innych państw z wyjątkiem Amerykanów, uchylają się od wspólnej akcji w tej sprawie, co zresztą potwierdzało się tem, że w marcu 1925 r. utworzył się w Brukseli komitet z udziałem Belgijczyków i Francuzów, mający za zadanie zwołanie w październiku Międzynarodowego Kongresu Naukowej Organizacji w Brukseli.

Był to oczywisty rozdźwięk, którym szczególnie byli dotknięci Amerykanie, zwłaszcza, że Komitet Organizacyjny Brukselski wysunął projekt utworzenia na Kongresie w Brukseli stałego Komitetu Międzynarodowego, którego zadaniem byłoby również zwoływanie przyszłych Kongresów, oraz szerzenie nauki i metod naukowej organizacji na terenie międzynarodowym. W kwietniu 1925 r. pan Wallace, główny sekretarz Amerykańskiej Rady Inżynierskiej, napisał do Masarykowej Akademii Pracy w imieniu pięciu amerykańskich stowarzyszeń inżynierskich, zajmujących się nauką organizacją, że Amerykanie nie wezmą udziału w Kongresie Brukselskim i nie poczynią żadnych kroków, dopóki nie nastąpi całkowite porozumienie na gruncie Europejskim, w myśl uchwały Kongresu w Pradze.

Na pomienionej konferencji czerwcowej zdecydowano, że należy poczynić wszelkie starania w celu usunięcia tej rozbieżności i że Kongres Brukselski trzeba uznać za 2-gi Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji, wziąć w nim udział i rozpocząć pertraktacje z komitetem organizacyjnym w Brukseli, w celu dochodzenia do porozumienia.

Na tejże konferencji postanowiono nie czekać jednak na wyniki tych pertraktacji, lecz utworzyć niezwłocznie Stałą Delegację Mię-

dzynarodową, składającą się z przedstawicieli państw, które przyłączyły się już do uchwały Kongresu Praskiego. Na prezesa tej Delegacji został wybrany przedstawiciel inżynierów włoskich, prof. inż. Francesco Mauro, na wice-prezesów — przedstawiciele Włoch, Polski, Czechosłowacji, Jugosławii i Bułgarii, a mianowicie:

Prof. Karol Adamiecki — Polska,
prof. Fr. Hasa — Czechosłowacja,
inż. Carlo Taranto — Włochy,
inż. W. Kanczew — Bułgaria;

na sekretarza inż. dr. Vaclaw Verunac (Czechosłowacja); prócz tego, do Delegacji weszło po kilku członków, jako przedstawiciele tych państw.

Ze strony Polski pp.: P. Drzewiecki, K. Henneberg, J. Hoser, S. Łubieński, D. Okolski.

Przez utworzenie tej Delegacji sprawa dalszej akcji utworzenia Stałego Komitetu Międzynarodowego, zaleconego przez uchwałę Kongresu Praskiego, przeszła automatycznie z jednej strony do tej Delegacji, a z drugiej — do Komitetu Amerykańskiego, składającego się z pp.:

inż. Robert Kent przedstawił American Society of Mechanical Engineers;

prof. J. W. Roe — Society of Industrial Engineers;

dr. H. S. Person — Taylor Society;

Dwight T. Farnham — American Management Association;

H. D. Greeley — Nat. Association of Cost Accountants.

O utworzeniu się Komitetu Amerykańskiego zawiadomił p. Wallace listem z dnia 22 kwietnia 1925 r.

Sprawa porozumienia się z przedstawicielami pozostałych państw europejskich i z inicjatorami Kongresu Brukselskiego należała jednak całkowicie do pomienionej Delegacji, gdyż Amerykanie zajęli stanowisko wyczekujące.

Sprawa wszakże nie była łatwa z powodu pewnych ambicji narodowych, oraz projektów, wysuniętych z jednej strony przez Czechów, a z drugiej — przez inicjatorów Kongresu Brukselskiego.

Czesi przedstawili projekt utworzenia Komitetu Międzynarodowego, który miałby za zadanie, prócz zwoływania i organizowania następnych kongresów, również regulowanie współdziałania wszystkich korporacji, zajmu-

jących się tą sprawą, przyczem stanowczo domagali się, aby sekretariat Komitetu, czyli jego główny organ wykonawczy, miał stałą siedzibę w Pradze, przy Masarykowej Akademii Pracy.

Jakkolwiek to ostatnie wymaganie, być może, jest słuszne z tego względu, że Czesi pierwsi w Europie utworzyli taką instytucję, jak Masarykowa Akademia, jednak dało się wyczuwać, że wymaganie to uważane jest przez Belgów, Francuzów i innych za zbyt wygórowane, a nawet, że jest to powodem negatywnego stanowiska, jakie zajęli względem uchwały praskiej.

Projekt belgijski, dotyczący utworzenia Stałego Komitetu Międzynarodowego, zawierał również myśl, aby Komitet miał zadania szersze; miał on jednak tę słabą stronę, że byłby to organ przystosowany do celów Międzynarodowych Izb Handlowych i znajdowałby się pod ich protektoratem.

Widoczne było, że dla dojścia do porozumienia, trzeba było postawić jakieś punkty zasadnicze, na które zgodziliby się wszyscy. Takie właśnie punkty zostały ustalone przez przedstawicieli Polski, biorących udział w Stałej Delegacji, a mianowicie:

1) Delegację Międzynarodową, utworzoną w Pradze, a składającą się z przedstawicieli pięciu państw, należy uważać za prowizorium do czasu ostatecznego porozumienia się przedstawicieli wszystkich państw.

2) Sprawa ostatecznego ukonstytuowania się Stałego Komitetu Międzynarodowego wymaga opracowania statutu, na który zgodziliby się wszyscy, nie może więc być załatwiona na Kongresie Brukselskim, gdyż istnieją dopiero dwa projekty — czeski i belgijski, wymagające dłuższych pertraktacji, a zwłaszcza, że mogą później zjawić się nowe projekty.

3) Sprawa stałej siedziby sekretariatu projektowanego Komitetu, powinna pozostać otwarta i załatwiona na podstawie późniejszego porozumienia wszystkich państw.

4) Uchwała 1-go Kongresu w Pradze nie może być naruszona, a więc Delegacja, utworzona w Pradze i Amerykańska Rada Inżynierska powinny być uważane przez wszystkich jako zapoczątkowanie wspólnej akcji, do której powinni przyłączyć się przedstawiciele wszystkich państw.

5) Zasadniczym czynnikiem w utworzeniu i działalności przyszłego Komitetu powinny być sfery inżynierskie, które wszędzie są i będą naj-

ważniejszymi organami w ulepszaniu wydajności i usuwaniu marnotrawstwa na wszelkich polach, a działalność swą kierują coraz wyraźniej dla dobra całej ludzkości; w pracy zaś wytwórczej zajmują stanowisko koordynujące dwa obozy, które, niestety, nie zeszyły jeszcze ze stanowiska walki interesów klasowych.

6) Zanim będzie utworzony Stały Komitet Międzynarodowy, powinien być najpierw utworzony Komitet Tymczasowy, złożony z Prezydium Delegacji Praskiej, utworzonego już Komitetu Amerykańskiego i przedstawicieli innych państw. Ten Komitet Tymczasowy zająłby się opracowaniem statutu, ukonstytuowaniem Komitetu Stałego i zwołaniem III Kongresu w 1927 r.

7) Pożądane jest, aby Komitet Stały zajmował się nie tylko zwoływaniem Kongresów, ale również wymianą myśli i rozwojem naukowej organizacji na terenie międzynarodowym.

Wychodząc z tych punktów, memoriał polski zaproponował również odpowiednią redakcję uchwał Kongresu Brukselskiego.

Wszystkie powyższe punkty posłużyły za podstawę narad w Brukseli najpierw z przedstawicielami państw, należących do Stałej Delegacji, utworzonej w Pradze, a następnie na trzech posiedzeniach z Komitetem Organizacyjnym Kongresu i przedstawicielami Francji, Anglii, Hiszpanii, Szwecji i Szwajcarii.

Dzięki niezwykłemu talentowi prezesa Delegacji Praskiej, p. inż. prof. Francesco Mauro, który całą sprawę referował, — na wszystkie punkty wyżej przytoczone zgodzono się jednomyślnie i przyjęto uchwałę prawie całkowicie zgodną z propozycją polską. Uchwała ta brzmi:

Członkowie 2-go Kongresu Międzynarodowej naukowej organizacji pracy w Brukseli, oceniając pożytek

tego Kongresu, wyrażają podziękowanie jego inicjatorom i organizatorom.

Zebrani członkowie przyłączają się do uchwały, powziętej na 1-y Kongresie Międzynarodowym w Pradze (1924), dotyczącej utworzenia stałego międzynarodowego organizmu, mającego za zadanie zwoływanie periodyczne Kongresów Międzynarodowych Naukowej Organizacji i uważają, że organizm ten prócz tej misji powinien zajmować się rozwojem naukowej organizacji na terenie międzynarodowym ku podniesieniu wydajności wszystkich czynników produkcji.

Dla urzeczywistnienia tego programu, przy skutecznym współdziałaniu wszystkich narodów, Kongres wzywa ośrodki kompetentne krajów niereprezentowanych jeszcze w Stałej Delegacji Międzynarodowej Naukowej Organizacji do wydelegowania swych przedstawicieli, aby wspólnie z nią i Amerykańską Radą Inżynierską utworzyli Komitet Tymczasowy.

Komitet ten będzie miał za zadanie utworzenie Stałego Komitetu Międzynarodowej Naukowej Organizacji i opracowanie jego programu i statutu.

Przewodnictwo Komitetu Tymczasowego przekazuje się prezesowi Stałej Delegacji Praskiej.

Kongres prosi Międzynarodową Izbę Handlową, aby udzieliła swego poparcia moralnego Komitetowi Tymczasowemu i użyła swych wpływów do zainteresowania się tym projektem w krajach, które nie były reprezentowane na Kongresie w Brukseli.

Kongres uchwała, że 3-ci Kongres Międzynarodowej Naukowej Organizacji Pracy ma się odbyć w 1927 r. w kraju, wyznaczonym przez Komitet Tymczasowy.

Uchwała ta została potwierdzona na plenum Kongresu 16 października.

Rozbieżność więc została usunięta i należy się spodziewać, że wkrótce zostanie utworzony Stały Komitet Międzynarodowej Naukowej Organizacji, który niewątpliwie przyniesie wielki pożytek na polu współpracy inżynierów całego świata i przyczyni się do szybkiego rozwoju nauki organizacji i zastosowania jej zasad.

K. A.

Z DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU NAUKOWEJ ORGANIZACJI

WYKŁADY O NAUKOWEJ ORGANIZACJI.

Działając w myśl programu, Instytut Naukowej Organizacji zorganizował w roku bieżącym pierwszy cykl wykładów o naukowej organizacji. Wykłady rozpoczęły się w audytorjum Państwowego Instytutu Higieny (Nowy-Świat 19), dnia 11 marca i trwać będą do 6 maja włącznie, obejmując 46 godzin.

Na program składają się wykłady:

Prof. K. Adamiecki — 20 godzin: zasady naukowej orga-

nizacji (wstęp, podstawy organizacji, analiza, plan wykonania, wykonanie, kontrola wykonania, ogólny zarys ustroju kierownictwa).

Prof. J. Dmochowski — 12 godzin: zarys organizacji przedsiębiorstw przemysłowych (doktryny i teorie ekonomiczne o organizacji pracy, badania empiryczne, system Fayola, porównanie teorii Forda, Fayola i Taylora, dział praktyki).

Inż. J. Śmigieński — 6 godzin: badanie czasu (pojęcie